

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/29/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117217925
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2020:8117217925.10

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v spore žalobcov: 1. P. J., V.. X.X.XXXX, P. E. XXX, 2. Y.. P. F., V.. XX.XX.XXXX, P. E. XXX, 3. P. Y., V.. XX.X.XXXX, P. E. XXX, všetci zastúpení: Advokátska kancelária ROSOVÁ HUSOVSKÁ, s.r.o. so sídlom v Prešove, Weberova 2, IČO: 51590901, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, so sídlom Námestie mieru 2, Prešov, IČO: 37870475, zastúpený: Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom Jesenná 14, Prešov, o zaplatenie peňažnej náhrady za zriadenie vecného bremena a prísl., takto

rozhodol:

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 1.rade 251 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne od 30.9.2016 do zaplatenia, žalobkyni v 2.rade je p o v i n n ý zaplatiť 61,74 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne od 30.9.2016 do zaplatenia a žalobcovi v 3.rade je p o v i n n ý zaplatiť sumu 83,67 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne od 30.9.2016 do zaplatenia, to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobu v prevyšujúcej časti z a m i e t a .

III. Žalobcovia v 1. a 3.rade m a j ú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% a žalobkyňa v 2.rade m á voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 48%, ale len z prisúdenej istiny.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia žalobou zo dňa 12.7.2017 sa domáhali peňažnej náhrady za zákonné vecné bremeno zriadené podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. a to žalobca v 1.rade vo výške 756 Eur a žalobcovia v 2. a 3.rade každý z nich po 252 Eur a všetci žalobcovia žiadali priznať zo žalovanej sumy aj úroky z omeškania vo výške 5% ročne od 30.9.2016 do zaplatenia. Žalobu odôvodnili tým, že na pozemku KN XXX/X z LV č. XX k.ú. E., ktorého sú podielovými spoluvlastníkmi, žalobca v 1.rade v 1 a ostatní žalobcovia po 1/6, bola postavená cesta II. triedy v rokoch 1987 až 1990, ktorej vlastníkom je žalovaný. Mali za to, že náhrada za zákonné vecné bremeno nie je jednorazová, ale opakovaná ako ustálil Krajský súd v Košiciach v rozhodnutí 5Co/225/16 zo dňa 21.3.2017 alebo Krajský súd v Prešove v rozhodnutí 8Co/83/2013 zo dňa 29.5.2014. K žalobe pripojili aj znalecký posudok Ing. Milana Gardoša, podľa ktorého hodnota nájmu za 1m² pozemku je 0,78 Eur ročne a tiež znalecký posudok Ing. Jána Gregu o všeobecnej hodnote tohto pozemku vo výške 12,58 Eur/m². Žalobcovia považovali napriek tomu za primeranú náhradu za zákonné vecné bremeno odplatu 2 Eur/m²/ročne a z dôvodu trojročnej premlčacej lehoty tento nárok uplatnili za obdobie troch rokov spätne. Žalobca v 1.rade je podielovým spoluvlastníkom v 1/2, čo je 126m², takže prislúcha mu cena trojročnej náhrady vo výške 756 Eur (126 Eur - správne m² x 2 Eur x 3 roky). Ostatní žalobcovia majú po 1/6, čo je 42m². V žalobe nárok vyčíslili na 252 Eur pre každého z nich (42 Eur - správne m² x 2 Eur x 3 roky).

2. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Zdôraznil, že s účinnosťou od 1.7.2009 žalovaný nadobudol k pozemkom pod cestou II./545 právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou. Finančná náhrada za vecné bremeno je podľa neho jednorazová s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR I.ÚS 474/13 zo dňa 7.8.2013 a tento názor prevláda v judikatúre slovenských súdov. Poukázal aj na rozsudky Najvyššieho súdu SR 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.4.2016 a 7Cdo 26/2014 zo dňa 24.3.2015. Zdôraznil, že v zmysle týchto rozhodnutí daný nárok je len jeden a má ho ten, kto vlastnil príslušný pozemok v čase účinnosti relevantného zákona, ktorým bolo zriadené vecné bremeno. Žalovaný vzniesol aj námietku premlčania podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na uplynutie trojročnej premlčacej doby plynúcej od 2.7.2009 a ukončenej 2.7.2012. Pre úplnosť namietal aj výšku uplatneného nároku.

3. V replike na vyjadrenie žalovaného žalobcovia uviedli, že rozsudky Najvyššieho súdu SR 3Cdo/49/2014 a 7Cdo/26/2014 riešia inú právnu situáciu a to v dôsledku zákonného vecného bremena zriadeného podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, pričom dané vecné bremeno má trvalý charakter na rozdiel od zákonného vecného bremena, ktoré je predmetom tohto sporu a má len dočasný charakter, pretože platí len do vykonania pozemkových úprav, ktoré zákon predpokladá (§ 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z.).

4. Pozemkové úpravy sa môžu začať len na návrh vlastníka pozemku a v zmysle nich dôjde buď k zamene pozemku za náhradný alebo sa pozemok odkúpi. Právna úprava v zákone č. 66/2009 Z.z. nevhodne ponecháva začatie pozemkových úprav v rukách vlastníka stavby a len na jeho vôľu. Žalobcovia v tomto prípade sa ani po 9 rokoch nedočkali zo strany žalovaného návrhu na pozemkové úpravy a nemajú možnosť ho k tomuto návrhu prinútiť a aj preto by týmto spôsobom, teda že žalovaný bude musieť im platiť za užívanie pozemku, ho chceli prinútiť k pozemkovým úpravám.

5. V súvislosti s možnosťou domáhať sa opakovanej náhrady za zriadené vecné bremeno poukázali aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR 4MCdo/2/2014 zo dňa 23.4.2015, v zmysle ktorého ak zákon neuložil povinnosť žiadať jednorazovú odplatu, tak súd nemôže stanoviť, že občania majú nárok len na jednorazovú náhradu. Navyše ani Ústava SR, Listina základných práv a slobôd a ani ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 128, § 135c, § 151n) nehovoria o tom, že náhrada za vecné bremeno má byť jednorazová. Preto môže byť vo forme renty a to najmä vtedy, ak ide o časovo obmedzené vecné bremeno. Poukázali pritom na konkrétne súdne rozhodnutia a to okrem uznesenia 4MCdo 2/2014, aj uznesenie Najvyššieho súdu SR 6ECdo/230/2013, už spomínaný rozsudok Krajského súdu v Košiciach 5Co/225/2016 a niektoré rozsudky Okresného súdu Košice II. a jeden rozsudok Okresného súdu Bratislava I.

6. Žalobcovia vyslovili tiež názor, že na príslušnom liste vlastníctva doposiaľ nie je dané vecné bremeno zapísané a preto nemali ako sa o ňom dozvedieť, nemôže preto byť na ich ťarchu sledovanie legislatívnych zmien. Ohľadom výšky uplatneného nároku sa stotožnili s odôvodnením rozsudku Krajského súdu v Košiciach 5Co/225/2016, podľa ktorého táto náhrada má byť minimálne vo výške nájomného, aby pre obec bolo výhodnejšie uzatvoriť nájomnú zmluvu ako platiť opakujúcu odplatu za vecné bremeno. Podľa žalobcov výška nájomného v zmysle znaleckého posudku nie je dostatočne motivujúca, aby viedla žalovaného k riešeniu vlastníckych vzťahov k pozemku a mali za to, že kritériom sú okolnosti konkrétneho prípadu a odplata za užívanie porovnateľného pozemku (tu však súdu nepredložili).

7. Žalovaný v duplike na repliku žalobcov zotrval na námietke premlčania a prevládajúci názor o jednorazovej náhrade za zriadenie vecného bremena ako to vyplýva aj z rozsudkov Krajského súdu v Prešove 2Co/81/2015 zo dňa 29.6.2016 a 3Co/21/2017 zo dňa 4.5.2017, ktoré sa týkali obdobného konania, teda náhrady za vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. Musí byť totiž rozdiel medzi postihom za oprávnené užívanie veci v dôsledku vecného bremena a neoprávneným užívaním ako je pri bezdôvodnom obohatení, pri ktorom patrí opakovaná náhrada vo výške primeraného nájomného.

8. Na pojednávaní právna zástupkyňa žalobcov poukázala na názor Ústavného súdu SR, ktorý rozhodoval v pléne 12.10.2016 a ktorý dospel k záveru, že jednorazová náhrada za zákonné vecné bremeno je v rozpore s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR (číslo nálezu neuviedla).

9. Súd vykonal dokazovanie znaleckými posudkami Ing. Milana Gardoša č. 84/2017 a Ing. Jána Gregu č. 162/2016, písomnými vyjadreniami strán, zápisom o odovzdaní a prevzatí stavby zo dňa 17.12.1990, dohodou o prechode majetku z vlastníctva štátu na Prešovský samosprávny kraj zo dňa 29.12.2003, delimitačným protokolom, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

10. Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi okrem iného aj parcely Q. XXX/X - záhrady o výmere 252m² zapísanej na LV č. XX k.ú. E. a to žalobca v 1.rade v podiele 1, ktorý nadobudol ešte kúpnu zmluvou L. XXXX/XXXX v roku 2003. Žalobkyňa v 2.rade vlastní podiel 1/6 získaný darovacou zmluvou L. XXXX/XXXX v roku 2015 a žalobca v 3.rade má taktiež 1/6, ktorú nadobudol uznesením 26D/1625/2010, teda dedením v roku 2010.

11. Medzi stranami je nesporné, že na parcele Q. XXX/X je postavená cesta II. triedy, ktorej vlastníkom je žalovaný. Jedná sa o cestu II./545 s názvom stavby „II./545 E. I. prel.cesty č. stavby 9575“, ktorá bola postavená na základe stavebného povolenia OD-170/87 zo dňa 24.8.1984 vydaného ONV v Prešove. Zápis o odovzdaní a prevzatí tejto stavby preberajúcim Cestným investorským útvarom Košice je zo dňa 19.12.1990.

12. Vlastníkom tejto cesty bol štát. V dôsledku zmeny právnych predpisov - zákona č. 135/1961 Zb. (cestného zákona) a zákona č. 446/2001 Z.z. prešlo vlastníctvo k cestám II. triedy na samosprávne kraje, preto aj 29.12.2003 bola uzavretá dohoda o prechode majetku štátu v správe Slovenskej správy ciest na Prešovský samosprávny kraj.

13. Na základe objednávky žalobkyne v 2.rade bol vypracovaný znalecký posudok znalcom na odhad hodnoty nehnuteľnosti Ing. Milanom Gardošom pod č. 84/2017, ktorý však nemá charakter súkromného znaleckého posudku, nakoľko neobsahuje náležitosť v zmysle § 209 ods. 2 CSP. Znalec vypočítal všeobecnú hodnotu nájmu parciel KN XXX/X D. XXX/X k.ú. E. k dátumu 29.6.2017 a určil výšku nájomného na 0,785 Eur/m²/rok a za obdobie od 30.6.2015 do 29.6.2017 vyčíslil nájomné, pokiaľ ide o parcelu KN XXX/X na sumu 394,51 Eur.

14. Žalobkyňa v 2.rade si dala zhotoviť aj znalecký posudok znalcovi z toho istého odboru Ing. Jánovi Gregovi pod č. 162/2016, ktorý taktiež nespĺňa kritérium súkromného znaleckého posudku. Znalec v ňom vyčíslil všeobecnú hodnotu parcely okrem iného aj 507/4 metódou polohovej diferenciacie k 19.10.2016 na sumu 3.144,96 Eur (12,48 Eur /m²).

15. Súd v tomto spore už raz rozhodol a to rozsudkom č.k. 11C/29/2017-181 zo dňa 31.1.2018, ktorým žalobu z dôvodu premlčania uplatnenej pohľadávky a nedostatku vecnej aktívnej legitímácie žalobcov v 2. a 3.rade zamietol. Vyslovil totiž názor o jednorazovej náhrade za zákonné vecné bremeno v súlade s doterajšou mnohoročnou súdnou praxou odhladiť od nálezu Ústavného súdu SR PL.ÚS 42/2015 z 12.10.2016. Súd prvej inštancie pritom analyzoval tento nález, ktorý sa týkal len vecného bremena zo zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike a vysvetlil prečo závery z neho vyplývajúce nie je možné zovšeobecňovať a aplikovať aj pri inom právnom vzťahu vrátane vecného bremena založeného zákonom č. 66/2009 Z.z. Poukázal pritom na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu SR, Najvyššieho súdu SR, ktoré akceptovali jednorazovú finančnú náhradu za zákonné vecné bremeno ako aj na to, že aj v spomínanom náleze Ústavného súdu SR PL.ÚS 42/2015 viacerí sudcovia podali odlišné stanovisko a nesúhlasili s jednoznačným záverom o protiústavnosti jednorazovej náhrady za zriadenie vecného bremena. Dal do pozornosti aj skutočnosť, že návrh na vyslovenie nesúlady podobného ustanovenia ako v zákone o tepelnej energetike a to § 66 od. 5 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR bol zamietnutý z procesných dôvodov, pretože nedosiahla sa nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov pri hlasovaní o návrhu sudkyne spravodajkyne, ktorá navrhla danému návrhu nevyhovieť. Poukázal tiež na rozhodnutia Ústavného súdu ČR a to PL. ÚS 25/2004 zo dňa 25.1.2005, v ktorom Ústavný súd konštatoval, že pri zriadení vecného bremena na základe zákona vždy náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva bola koncipovaná ako jednorazová náhrada. Podobný záver bol vyslovený aj v uznesení Ústavného súdu ČR IV.ÚS 646/2006 zo dňa 17.4.2007. Svoj právny záver súd prvej inštancie vysvetlil aj z dôvodu, že je potrebné rozlišovať medzi nárokmi na vydanie bezdôvodného obohatenia, čo sú prípady užívania nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, teda ak niekto okupuje cudziu nehnuteľnosť a preto má vydať vlastníkovi pozemku bezdôvodné obohatenie ako opakovanú náhradu vo výške trhového nájomného, čo je však diametrálne odlišný prípad od nároku na náhradu za zákonné vecné bremeno, teda ak štát z určitých legitímnych dôvodov predovšetkým

konkrétneho verejného záujmu upraví v zákone vznik vecného bremena ako aj v tomto prípade. Súd prvej inštancie poukázal aj na právnu úpravu týkajúcu sa výpočtu výšky náhrady za vecné bremeno v prílohe č. 3 v bode F2 vyhlášky č. 492/2004 Z.z., ktorá stanovuje vzorec pre výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena, z ktorého vyplýva, že pri časovo neobmedzenom vecnom bremene sa počíta táto náhrada podľa výhody oprávneného za 20 rokov, teda za dlhý časový úsek a je koncipovaná ako jednorazová a nie opakovaná náhrada.

16. Súd druhej inštancie bez toho, aby sa patrične vypořiadal s touto rozsiahlou argumentáciou súdu prvej inštancie, uznesením č.k. 19Co/76/2018-237 zo dňa 7.3.2019 zrušil tento rozsudok súdu prvej inštancie a vrátil mu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení len stroho uviedol, že žalobcom patrí opakovaná náhrada „cez prizmu prevažnej aplikačnej praxe súdov SR a zjednocujúce stanovisko Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove z 15.5.2018“. Súdu prvej inštancie pritom nie je známe, aby stanoviská kolégia krajských súdov mali byť záväzné, nevyplýva to zo žiadnej právnej normy.

17. Podľa § 391 ods. 2 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

18. S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenie teda súd prvej inštancie je viazaný vysloveným právnym názorom súdu druhej inštancie a to aj v prípade, ak nie je riadne zdôvodnený. Žalobcom podľa odvolacieho súdu prináleží opakovaná finančná náhrada za predmetné zákonné bremeno. Odvolací súd sa v podstate ani nevyjadril k tomu akým spôsobom by sa mala zistiť finančná náhrada za vecné bremeno, keďže v tejto súvislosti uviedol len jednu vetu a to, že považuje za problematické priznanie náhrady ako pri vecnom bremene na dobu neurčitú v rozsahu 20 násobku ceny ročnej výhody spojenej s bremenom, keďže definitívne riešenie môže byť ponúknuté skôr. Zrejme mal na mysli pozemkové úpravy, ktoré v takýchto prípadoch sa majú uskutočniť na návrh vlastníka stavieb v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Odvolací súd pritom poukazuje na výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena vo vyhláške č. 492/2004 Z.z. a z toho možno usúdiť, že aj súd druhej inštancie považoval za relevantnú úpravu ohľadom ustálenia výšky náhrady za vecné bremeno v citovanej vyhláške. Na rozdiel od odvolacieho súdu súd prvej inštancie nepovažuje túto právnu úpravu za problematickú, pretože spomínaná 20 ročná výhoda pri náhrade je limitom a súd nevidí problém v tom, že by znalec z odboru oceňovania nehnuteľnosti nemohol vypočítať túto náhradu využívajúc spomínaný vzorec za kratšie časové obdobie, ktoré je aj predmetom žaloby.

19. Žalobcovia pôvodne predložili k znaleckému posudku len znalecký posudok Ing. Gardoša č. 84/17 na výpočet nájomného za žalované obdobie, čo je však celkom iný inštitút a viazaný na iný spôsob výpočtu podľa tej istej vyhlášky č. 492/2004 Z.z. Nepochybné je aj to, že nájomné podľa vzorca v citovanej vyhláške je vyššie ako náhrada za vecné bremeno podľa vzorca v prílohe č. 3 časti F.2 za to isté obdobie. Na účely priznania náhrady za vecné bremeno preto nebolo možné použiť spomínaný znalecký posudok Ing. Gardoša. Žalobcovia pri kvantifikovaní svojho nároku v žalobe dokonca vychádzali z vyššej náhrady ako pri spomínanom nájomnom, keďže znalec Ing. Gardoš vypočítal hodnotu nájmu na 0,78 Eur/m²/rok žalobcovia túto náhradu za vecne bremeno uplatnili až vo výške 2 Eur/m²/rok a odôvodnili to tým, že v obdobných sporoch v Košiciach za podobné pozemky bola cena stanovená na 4,22 Eur/m²/rok a že vyššiu cenu ako je nájomné požadujú z dôvodu, aby prinútili žalovaného usporiadať vzťahy k pozemku. Takýto nátlakový argument je neopodstatnený a bezprecedentný tak ako aj tvrdenie o podobných pozemkoch v sporoch v Košiciach, keď doložený bol len jeden rozsudok Krajského súdu v Košiciach, z ktorého však vôbec nevyplýva charakter pozemku a dokonca ani to, aká stavba na ňom stojí.

20. Po rozhodnutí súdu druhej inštancie bolo vydané uznesenie Najvyššieho súdu SR 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.8.2019, ktorým bol vyslovený právny názor v súlade s názorom, ktorý prijal súd prvej inštancie v predchádzajúcom rozsudku a teda to, že aj pri náhrade za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z. sa vychádza z toho, že ide o jednorazovú a nie opakovanú náhradu. Taktiež iný senát Krajského súdu v Prešove v rozsudku 15Co/50/2019-674 zo dňa 27.2.2020 vyslovil ten istý právny záver o jednorazovej finančnej náhrade za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z.

21. Napriek týmto ďalším rozhodnutiam však súd musí konštatovať, že trvá viazanosť vysloveným právnym záverom odvolacieho súdu o opakovanej náhrade za dané vecné bremeno v tomto konkrétnom prípade, aj keď s takýmto názorom rozhodne nesúhlasí a v tejto súvislosti poukazuje na to, že právna teória aj súdna prax rozoznáva dva základné typy záväznosti rozhodnutí súdu vyššieho stupňa

a to kasačnú (inštančnú, v tej istej veci) a precedenčnú. Požiadavky na rešpektovanie kasačného rozhodnutia v následnom rozhodnutí súdu nižšieho stupňa sú výrazne prísnejšie než v prípade precedenčnej záväznosti. Kasačná záväznosť znamená bezpodmienečne rešpektovanie právneho názoru súdu vyššieho stupňa bez ohľadu na to, či je správny a fundovaný. Vyplýva to z nutnosti predísť nekonečnému presúvaniu spisu medzi súdmi, čo by neúmerne predlžovalo konanie a tým by došlo k porušeniu ústavného práva strán na skončenie veci v primeranej lehote a na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR). Spomínanú kasačnú záväznosť možno síce prekonať, ale len v prípade, ak po zrušení rozhodnutia súdom vyššej inštancie dôjde k zmene skutkového stavu, v dôsledku ktorého prichádza do úvahy iné právne posúdenie, tiež v prípade odlišného posúdenia prejudiciálnej otázky kompetentným orgánom a napokon v dôsledku zmeny právnej úpravy. V danom prípade však nebol daný dôvod na prelomenie tejto kasačnej záväznosti.

22. Na návrh žalobcov po zrušení rozsudku súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. Milanom Gardošom na ustálenie všeobecnej hodnoty spomínaného vecného bremena za žalované obdobie t.j. od 12.7.2014 do 12.7.2017. Ten vypracoval znalecký posudok pod č. 12/2020 a v súlade s prílohou č. 3 kapitoly F.2 vyhlášky č. 492/2004 Z.z. vypočítal všeobecnú hodnotu tohto vecného bremena vo výške 502 Eur a to za celé žalované obdobie, teda od 12.7.2014 do 12.7.2017. Podľa jeho výpočtu všeobecná hodnota ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena predstavovala 0,67Eur/m². Žalovaný voči tomuto znaleckému posudku nemal žiadne výhrady a žalobcovia mali zanedbateľnú pripomienku v tom, že podľa matematického výpočtu by náhrada za 3 roky mala predstavovať 507 Eur, znalec však na svojom posudku zotrval.

23. Podľa § 3d ods. 2 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) cesty II. triedy a III. triedy vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce sú vo vlastníctve samosprávneho kraja, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Prejazdne úseky ciest II. a III. triedy cez colné priestory sú vo vlastníctve štátu.

24. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov vyšší územný celok hospodári so svojím majetkom samostatne alebo prostredníctvom správcu majetku vyššieho územného celku (ďalej len „správca“), ktorým je jeho rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená podľa osobitného predpisu.

25. Podľa § 6 ods. 3 vety štvrtej citovaného zákona správca koná v mene vyššieho územného celku pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku vyššieho územného celku, ktorý spravuje.

26. Je nepochybné, že predmetná cesta II. triedy je vo vlastníctve žalovaného a že zo zákona za žalovaného koná pred súdmi správca daného majetku t.j. Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja.

27. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov vrátane príľahlej plochy, ktorá svojim umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len „pozemok pod stavbou“).

28. Podľa § 2 ods. 1 citovaného zákona obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len „vlastník stavby“), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve.

29. Podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu.

30. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona konanie o nariadení pozemkových úprav z dôvodu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou podľa tohto zákona sa začína na žiadosť vlastníka stavby.

31. Podľa § 3 ods. 3 citovaného zákona usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak

- a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady,
- b) ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m²,
- c) o to požiada vlastník pozemku.

32. Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok.

33. Podľa § 151n ods. 1 Občianskeho zákonníka vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

34. Podľa § 151n ods. 2 Občianskeho zákonníka vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

35. Podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>> tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

36. Vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Vecné bremeno predstavuje právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Podľa zásady „lex specialis derogat generali“ (zvláštny zákon ruší zákon všeobecný) má prednosť osobitná právna úprava pred všeobecnou právnou úpravou. Pokiaľ súčasné špeciálne predpisy zákonných vecných bremien neupravujú náhrady súvisiace s ich výkonom je potrebné použiť súkromnoprávnu úpravu (nález Ústavného súdu ČR PL.ÚS 25/04).

37. V danom prípade zákonné vecné bremeno bolo zriadené § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2009.

38. Aj keď zákon v prípade spomínaného vecného bremena neupravuje otázku náhrady, je potrebné vychádzať z článku 20 ods. 4 Ústavy SR ako aj článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, v zmysle ktorých vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

39. Vyššie uvedené ústavné predpoklady núteného obmedzenia vlastníckeho práva (k čomu dochádza aj pri tomto zákonnom vecnom bremene) nespočívajú len v povinnosti zákonom upraviť nevyhnutnú mieru a verejný záujem tohto zásahu, ale aj povinnosť poskytnúť zaň primeranú náhradu.

40. Predmetom sporu je teda právne posúdenie tejto primeranej náhrady, ktorá patrí vlastníkovi pozemku zaťaženého vecným bremenom zriadeným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., pričom ako už súd konštatoval je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, že ide o opakovanú finančnú náhradu. Žalovaný síce vzniesol námietku premlčania, ktorá však pri tomto právnom posúdení je nedôvodná. Potrebné je totiž vychádzať z trojročnej premlčacej doby v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka a keďže nárok je uplatnený za obdobie troch rokov pred podaním žaloby, pohľadávka je uplatnená včas.

41. Za žalované obdobie v zmysle znaleckého posudku Ing. Milana Gardoša č. 12/2020 prináleží finančná náhrada za predmetné zákonné vecné bremeno vo výške 502 Eur. Za celé žalované obdobie bol žalobca v 1.rade spoluvlastníkom v 1 a preto mu prináleží finančná náhrada vo výške 251 Eur, podobne žalobca v 2.rade bol spoluvlastníkom za celé dané obdobie v rozsahu 1/6, preto súd mu priznal finančnú náhradu vo výške 83,67 Eur. Žalobkyňa v 2.rade sa však stala spoluvlastníčkou v rozsahu 1/6 až povolením vkladu jej vlastníckeho práva na základe darovacej zmluvy L., pričom súd zistil na Okresnom úrade Prešov, odbore katastrálnom, že vklad tejto zmluvy bol povolený 27.4.2015. Od uvedeného dňa do podania žaloby uplynulo 808 dní, preto žalobkyni v 2.rade prislúcha finančná náhrada vo výške 61,74 Eur (83,67 : 1095 dní x 808 dní). Súd teda vyhovel žalobe len čiastočne a v prevyšujúcej časti ju ako neopodstatnenú zamietol z vyššie uvedených dôvodov.

42. Žalobcom boli priznané aj úroky z omeškania, na ktoré majú nárok s poukazom na § 517 ods. 1, 2 a § 563 Občianskeho zákonníka.

43. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

44. Podľa § 517 ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní.

45. Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

46. Podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k 1. dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

47. Aj keď žalobcovia nepredložili výzvu, ktorou by sa domáhali nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného v čase pred podaním žaloby, paradoxne túto ich výzvu predložil žalovaný spolu so svojom písomným vyjadrením k žalobe. Jedná sa o predžalobnú výzvu zo dňa 28.9.2016, ktorá bola doručená žalovanému 29.9.2016 a v ktorej si okrem iného uplatnili aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. S poukazom na § 563 Občianskeho zákonníka preto súd priznal úroky z omeškania odo dňa nasledujúceho po doručení tejto výzvy žalovanému.

48. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1,2 CSP. Výška prisúdeného plnenia závisela od znaleckého posudku a preto je potrebné vychádzať, pokiaľ ide o žalobcov v 1. a 3. rade z toho, že mali plný úspech vo veci a preto súd im aj priznal nárok na plnú náhradu trov konania voči žalovanému. Pokiaľ ide o žalobkyňu v 2.rade tá bola v spore úspešná v podiele 74% (61,74: 83,67), neúspešná v podiele 26% a preto súd jej priznal nárok podľa pomeru úspechu strán v spore v rozsahu 48% (74 - 26). Súd totiž nezistil žiadny dôvod pre aplikáciu § 257 CSP, ktorý možno použiť len výnimočne.

49. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nespĺní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.